

Голові спеціалізованої вченої ради
Д41.060.01 Одеського національного
морського університету МОН України
доктору технічних наук, професору
Руденко С. В.

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Здобувач: *Булгаков Руслан
Валерійович*

Тема дослідження: Моделі та методи
управління науковими проєктами у вищих
військових навчальних закладах

Дисертація подається: на здобуття
наукового ступеня кандидата технічних
наук

Спеціальність: 05.13.22 – Управління
проєктами та програмами

Офіційний опонент: *кандидат технічних
наук, доцент Крамський Сергій
Олександрович*

Досвід провідних країн Світу свідчить, що організація управління науковими проєктами стала головним фактором підвищення ефективності науково-дослідних робіт, що додатково покращує результати освітнього процесу у закладі вищої освіти військової спрямованості. Основним змістом управління науковими проєктами є вибір форми організації, що сприяє його найскорішому, більш якісному та менш витратному, економному виконанню. Особливо велике значення мають структура та послідовність виконання різноманітних проєктних дій, що включені у складні науково-дослідні проєкти. Управління науковими проєктами є дуже складним багаторівневим та мультівекторним процесом, що дозволяє проводити безмежні зміни у способах його здійснення, як по горизонталі, так й по вертикалі.

Таким чином, детально ознайомившись із наданими на експертизу здобувачем рукописом дисертаційної роботи виконану державною мовою, та авторефератом, які оформлені згідно вимог МОН України, і 6 науковими статтями, що входять до міжнародних науково-метричних баз, та 10 тезами на наукових конференціях й 2 публікаціями, які додатково відображають тематику даної дисертації, офіційним опонентом запропоновані були наступні висновки.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Методологія управління проєктами і проєктний контекст розвиваються стрімкими темпами та входить у життя сучасних органів управління організацій,

Одеський національний морський університет
Вхідний № 326/к-19
" 30 " 11 2020 р.

установ та державних утворень. На теперішній час у секторі безпеки і оборони України існує нагальна потреба у проведенні докорінних змін та імплементації сучасних дієвих механізмів управління та інформаційного забезпечення АІС. Однією з характерних ознак функціонування та успішного розвитку організації на теперішній час є провадження структурних та функціональних змін, інновацій, що дозволяють успішно адаптуватися до динамічно змінюваних турбулентних подій: глобальної пандемії, локдауну, військових конфліктів, криз у навколишньому економіко-політичному середовищі.

Дисертаційне дослідження виконувалось у відповідності з планами наукових досліджень Військової академії (м. Одеса) і Національного університету оборони України. Результати дисертаційного дослідження використані у матеріалах науково-дослідної роботи «Обґрунтування перспективної системи управління науковими дослідженнями в галузі військової освіти», шифр «Концепція НЗ» (державний реєстраційний номер 0117U002725), довгострокового оперативного завдання «Основи організації наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України», шифр «Оптимізація-К», де здобувач є виконавцем окремих етапів досліджень.

Проектно-орієнтований підхід до реформування певної галузі, зокрема, воєнно-наукової, неодноразово апробований державними та комерційними інституціями багатьох розвинутих країн Світу, впевнено закріпив за собою право на визнання дієвим та найуспішнішим на даний момент механізмом досягнення успіху в цьому напрямку. Здобувачем відмічається наявність дисбалансу між законодавчо закріпленими принципами інтеграції наукової, науково-технічної та освітньої діяльності й фактичною результативністю цих процесів, а також невідповідність рівню розвитку та інноваційним запитам щодо розвитку науки та техніки.

Недостатній рівень забезпечення проведення досліджень, недосконалість організаційної структури та організації управління науковою і науково-технічною діяльністю у вищих військових навчальних закладах обумовлюють необхідність перегляду та удосконалення існуючої системи управління науковими проектами у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Зважаючи на все вище зазначене, тематика дослідження здобувача охоплює важливий сегмент оборонних пріоритетів держави та є актуальною, як у науковому, так і у прикладному аспектах. Таким чином, важливість механізмів управління проектами у військових навчальних закладах та закладах вищої освіти, й не викликає жодних сумнівів актуальність роботи.

2. Структура та обсяг дисертаційної роботи

Дисертаційна робота здобувача Булгакова Руслана Валерійовича виконана у Військовій академії (м. Одеса) Міністерства оборони України, та подана в Одеський національний морський університет МОН України і складається зі

вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 247 сторінок; обсяг основного тексту дисертації – 181 сторінка, містить 30 рисунків та 25 таблиць (в тому числі 11 рисунків та 4 таблиці – на повну площу сторінки); список використаних джерел – 157 найменувань на 18 сторінках, додатки – 25 сторінок.

Отже структура та обсяг дисертаційної роботи цілком задовольняють діючим вимогам МОН України та «Порядку присудження наукових ступенів».

3. Основні результати та наукова новизна дисертаційного дослідження

Отримані здобувачем основні наукові результати дисертаційного дослідження полягають у розробці і дослідженні комплексу моделей та методів управління науковими проектами у вищих навчальних закладах Міністерства Оборони України, що мають на меті підвищення ефективності організації управління науковою і науково-технічною діяльністю.

Метою дисертаційного дослідження є вирішення наукової задачі підвищення ефективності управління науковою і науково-технічною діяльністю, яка у вищих військових навчальних закладах відрізняється своєю специфікою, неоднорідністю має ряд особливостей та обмежень.

Наукова новизна полягає у тому, що автором вперше запропоновано модель замовлення та виконання наукових проєктів (на прикладі науково-дослідних робіт) у Збройних Силах України, з глибоко структурованою архітектурою, що дає можливість по елементного дослідження специфічних складових саме воєнно-наукового проєкту.

Здобувачем було запропоновано: концептуальну модель інформаційного забезпечення системи управління науковими проєктами у вищих військових навчальних закладах. На підставі вимог, що висуває сучасне інформаційне суспільство, представлено концептуальну модель перспективної автоматизованої інформаційної системи для впровадження у сфері воєнної науки. Вона покликана вирішувати завдання прискорення комунікацій між зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) науки та виробництва, спрощення доступу до необхідної воєнно-наукової інформації, вирішення обліково-звітних питань наукової і науково-технічної діяльності.

Розроблено і обґрунтовано метод розподілу наукових проєктів поміж наукових колективів закладу освіти, що ураховує не тільки кадрове забезпечення та навантаження виконавців, а має механізм оцінки успішного виконання проєкту у загальному портфелі наукових проєктів вищого військового навчального закладу.

Розроблено та обґрунтовано метод оцінки наукового потенціалу науково-педагогічних підрозділів закладу, що крім тривіального упору на кадрову складову враховує рівень забезпеченості даного проєкту. Передбачена

можливість оцінки як статичної, так і динамічної складової наукового потенціалу закладів вищої освіти, як показника стійкості та розвитку організації, з урахуванням особистих досягнень співробітників.

Здобувачем удосконалено метод розподілу преміального фонду за результатами виконання наукових проєктів у вищих військових навчальних закладах, як додатковий мотиваційний важіль впливу на конкретний проєкт. В якості додаткового мотиваційного інструменту, розроблений метод розподілу преміального фонду за результатами виконання наукових проєктів у вищих військових навчальних закладах, який дозволяє врахувати особистий внесок виконавців проєкту. Механізм стимулювання в умовах специфічних обмежень дозволяє вдосконалити систему преміювання, диференціювати науковий персонал з використанням засобів проєктного менеджменту.

Отримала подальший розвиток перспективна модель управління воєнно-науковими проєктами у закладах вищої освіти Міністерства Оборони України, до систем та підсистем якої запропоновані дієві зміни структурно-компонентного та організаційно-нормативного характеру.

Висновки по дисертаційній роботі: змістовні, повні, і відповідають тексту рукопису та основним результатам дослідження здобувача.

4. Практична цінність дослідження

Отримані наукові результати дослідження здобувачем мають практичну цінність. Практична значущість дослідження полягає у переведенні розроблених на підставі теоретичних положень методології управління проєктами моделей і методів управління у прикладну площину із подальшим практичним застосуванням та отриманням позитивного ефекту щодо підвищення рівня керованості воєнно-науковими проєктами. Додатковим фактором, що підтверджує наукову цінність результатів роботи є узгодженість теоретичної складової дослідження із практичними результатами імплементації дослідження, що доповнює загальну методологічну базу управління проєктами.

Практичну цінність також підтверджено та засвідчено наявними актами впровадження, що представлені у рукопису дослідження у кількості 7 шт. Здобувачем у рукопису дисертаційної роботи представлено акти впровадження розроблених моделей і методів управління науковими проєктами в діяльність наукових органів у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Військової академії (м. Одеса), на кафедрі військової підготовки Одеського державного екологічного університету. Також окремі наукові положення результатів дослідження впроваджені у освітній процес Військової академії (м. Одеса) та у діяльність підприємства-виконавця замовлень Міноборони України – ТОВ «Телекорт-Прилад».

5. Апробація та впровадження результатів дисертаційного дослідження

Результати дослідження пройшли достатню апробацію на наступних Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях:

- XXI Міжнародна науково-методична конференція. Управління якістю підготовки фахівців: (м. Одеса, 21-22 квітня 2016 р.).
- XIII Міжнародна конференція. Управління проектами у розвитку суспільства: (м. Київ, 13-14 травня 2016 р.).
- III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: Проблеми та перспективи: (м. Одеса, 22-23 вересня 2016 р.).
- III Міжнародна науково-методична конференція. Інформаційні технології та взаємодії: (м. Київ, 8-10 листопада 2016 р.).
- Міжнародна науково-методична конференція. Перспективи розвитку озброєння та військової техніки Сухопутних військ: (м. Львів, 11-12 травня 2017 р.).
- XIV Міжнародна конференція. Управління проектами у розвитку суспільства: Розвиток компетенцій проектного управління в умовах кризи: (м. Київ, 19-20 травня 2017 р.).
- XIII Міжнародної науково-практичної конференції. Управління проектами: стан та перспективи : (м. Коблево, 12-15 вересня 2017 р.).
- XV Міжнародна науково-практична конференція. Управління проектами у розвитку суспільства: Управління проектами в умовах переходу до поведінкової економіки: (м. Київ, 18-19 травня 2018 р.).
- Всеукраїнська науково-практична конференція. Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: Проблеми та перспективи: (м. Одеса, 13-14 вересня 2018 р.).
- Міжнародна науково-методична конференція. Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: проблеми та перспективи: (м. Одеса, 12-13 вересня 2019 р.).

6. Достовірність та обґрунтованість результатів дослідження

Достовірність отриманих наукових результатів, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що підтверджується відповідними актами впровадження дослідження, та достатньою кількістю апробацій на Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях (10 шт.).

Таким чином, обґрунтованість отриманих наукових результатів підтверджується дотриманням логіки методології управління проектами у процесі дослідження, коректною постановкою задач даного наукового дослідження, використанням досить сучасного математичного апарату.

7. Повнота викладення результатів дисертаційного дослідження в опублікованих працях та оцінка ідентичності змісту дисертаційної роботи та автореферату.

Архітектоніка та структура дисертаційної роботи теоретично

обґрунтовуються здобувачем та його аналітичні судження, викладаються у чіткій структурно-логічній послідовності. Здобувачем використовувався грамотний офіційно-науковий стиль викладення матеріалів дисертаційного дослідження, що цілком забезпечує адекватне розуміння та сприйняття змісту роботи. Наукові результати проведеного автором дисертаційного дослідження повною мірою відображені у фахових наукових статях і публікаціях.

За результатами виконаних досліджень у 2016-2020р.р., здійснено було публікації у 6 наукових статтях (в тому числі 3 статті у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах), з них у співавторстві 5 статей в фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні, а також 10 доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Виконані наукові дослідження, які приведені в дисертації, отримані особисто здобувачем. Наукові результати пройшли широку апробацію на науково-практичних конференціях Міжнародного та Всеукраїнського формату.

Повнота відображення результатів дисертаційних досліджень і вимоги щодо кількості публікацій відповідають вимогам пп. 2.2. Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1112 від 17.10.2012 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Серед представлених наукових праць здобувачем, що були опубліковані у різних фахових виданнях та у тезах доповідей на конференціях, тотожних за науковим змістом не було встановлено. Представлені здобувачем наукові праці висвітлюють основні положення дисертаційного дослідження й присвячені різним аспектам цієї дисертаційної роботи.

Представлений здобувачем автореферат містить основні положення дослідження, рекомендації та висновки, що наведені у дисертації. Автореферат викладено державною мовою на 24 сторінках, автореферат здобувача містить анотації українською, російською та англійською мовами. Зміст автореферату у повній мірі відповідає змісту дисертаційної роботи.

Технічне оформлення зроблено згідно діючих стандартів, структура та повний обсяг дисертаційної роботи і автореферату здобувача відповідають встановленим вимогам, що висуваються до таких робіт МОН України.

8. *Зауваження щодо змісту і оформлення дисертаційної роботи та автореферату.*

При достатньо високому рівні дисертаційного дослідження наявні наступні дискусійні положення та зауваження:

– У вступі здобувачем наведено перелік відомих наукових методів, що було ним застосовано для розв'язання певних задач дослідження (стор. 26 дисертації та стор. 2 автореферату) але, на жаль, не конкретизовано які задачі та

якими саме методами вони вирішувались ?

У першому розділі: вважаю було б доцільно приділити більше уваги аналізу методологічного апарату й детальному опису основних міжнародних стандартів і системних положень з управління проєктами: PMBOK, P2M, PRINCE2, ASAP, SCRUM, щодо управління знаннями, цінності проєктів, життєвого циклу, стейкхолдерів проєктів, управління інформаційними технологіями проєктів.

– У підрозділі 1.1 та 1.3., декілька умовних позначень не включені до загального переліку та не розкриті у тексті дисертації: на рисунках 1.4; 1.7; 1.8 (стор. 48, 67, 68). Потребує пояснення рівнів рис. 1.11 (стор. 71)., оскільки щільність схематично-графічного виконання даного рисунку та дрібний текст у квадратах не зовсім інформативно і візуально розуміється;

Другий розділ роботи: займає значний обсяг, можливо частину інформації, що несе графічне та статистичне навантаження, за для симетричності розділів роботи, мало б сенс перенести у її додатки.

– Автором дослідження на стор. 128-132 надається пояснення, що значення коефіцієнтів визначені шляхом обробки експертних оцінок, але не уточнюється жодним чином, які експерти залучались та якими саме підходами і методами здійснювалось таке оцінювання ?

– У підрозділі 2.4 на стор. 144-146 дисертантом наводиться декілька моделей оцінки якості праці, але не зазначається конкретно, яка з них слугує базисом для запропонованого методу розподілу преміального фонду за результатами виконання наукових проєктів;

У Третньому розділі роботи: здобувач розглядає на стор. 185 роботи ДСТУ. В тексті роботи, а ні у списку літературних джерел не наводиться міжнародна система управління якістю: ISO 21500:2012 – Керівництво з проєктного менеджменту, не зовсім зрозуміло чому дисертантом не використовується ?

– Слід зауважити що, автором у дослідженні не досить чітко розглянуті ризики та їх оцінки впливу на проєкт. Тому доцільно було б як приклад застосувати – Керівництво з менеджменту ризиків ISO 31000:2018., і т.п.

Незважаючи на наведені зауваження ознайомлення з дисертацією та авторефератом залишає позитивне враження, і вони не знижують науковопрактичної цінності дослідження та отриманих здобувачем науково-прикладних результатів.

9. Загальні висновки.

Дисертаційна робота за рівнем наукової новизни, якістю досліджень, достовірністю та обґрунтованістю висновків, має теоретичну і практичну цінність. Розробки здобувача виконані на високому технічному рівні, державною мовою й представляють собою комплексне дослідження. Автореферат ідентичний основним положенням дисертації. Наукові положення та висновки наведені в авторефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані

у самій дисертації.

Дисертаційна робота Булгакова Руслана Валерійовича «Моделі та методи управління науковими проектами у вищих військових навчальних закладах» є самостійною та є завершеною науковою працею, в якій одержані нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе практичне й теоретичне значення.

Логіка та стиль викладення матеріалів дослідження, зміст роботи та ступінь відповідної новизни результатів дозволяють зробити висновок про відповідність існуючим вимогам та правилам, а також паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами та програмами (за пунктами: 1; 2; 4.).

Дисертаційне дослідження відповідає положенням п.п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (зі змінами), а його автор – Булгаков Руслан Валерійович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – Управління проектами та програмами.

Офіційний опонент:

К.т.н. за спеціальністю 05.13.22, Доцент.

Доцент кафедри «Управління, фінансів та адміністрування»
Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»

С.О. Крамський

*Підпис офіційного опонента, кандидата технічних наук, доцента, доцента
кафедри «Управління, фінансів та адміністрування» Крамського Сергія
Олександровича засвідчую:*

Директор Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ» МАУП»
к. держ. упр., професор

О.Ф. Каракасіді